

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XXVII. De Angelorum existentia % essentia. ad q. 50-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

TRACTATUS III.

DE

CREATURA ANGELICA.

 Rdo doctrinæ Angelicæ à missionibus Divinarum Personarum ad Divinos Missionarios, Angelos, inquam, manuducit: postquam enim DEUM secundum rationem principii ad intra productivi, Divinarumque Personarum processiones, quibus DEI, ut in se est, contemplatio clauditur, consideravimus, superest, ut de eodem, quâ ratione ad extra principiat, suamque bonitatem in creaturas diffundit, differamus. Inter omnes porro creaturas uti potiore locum, ita & Theologicam considerationem Angeli sibi vendicant: cæterarum quippe productio in Physica & Metaphysica explicari solet: quæ verò ad moralem hominis statum vitamve supernaturalem Pertinent, alii Tractatus Theologici abundè discutunt. Idcirco iis, quæ Doctor Angelicus à q. 44. usque ad 50. & à 64. usque ad 106. de homine & creatura corporea latè disputavit, ad Philosophiam remissis, ad ea, quæ à q. 50. usque ad 65. & à 106. usque ad 114. tractavit, adspirantibus beatis Spiritibus, ipso Angelico Doctore ductore, pertractanda accingimur.

DISPUTATIO XXVII.

DE

Angelorum existentia & essentia.

Ad q. 50.

Substantiæ separatae, & immateriales, quas antiqua Gentilium Philosophia vel cum Aristotele intelligentias, eò quòd essent puræ mentes vitâ intellectuali præditæ, vel cum Platone genios, quòd genituræ humanæ curam gererent, genitòsque tutarentur, vel cum aliis dæmones, quasi scientes, & ex istis alios audæmones, quia propitios, alios vero cacodæmones, quia insectos, nuncupabat, hos S. Scriptura *Spiritus, Angelos, vigiles* nominat Plal. 103. Heb. 1. & quamquam (Gregorio M. teste. Homil. 34. in Evangel.) *Angelus nomen est officii, non naturæ*, tamen communi Catholicorum stylo nomen Angeli per anonomaliam spiritualibus illis substantiis tribuitur, quorum in præsentî disputatione existentiam, naturam, multitudinem considerabimus.

ARTICULUS I.

An Angeli sint Spiritus incorporei.

SUMMARI A.

1. Existentia Angelorum è Scriptura.
2. Sunt substantiæ incorporeæ.
3. Has probat experientia.
4. Erratio.
5. Exploditur materia spiritualis.
6. Exponitur S. Script. opposita.
7. Exponuntur testimonia Concil. & PP.
8. Quomodo genus sumatur à materia?
9. Inferitur intrinseca incorruptibilitas Angelorum.
10. Angeli sunt creati in celo empyreo.
11. Objecta diluuntur.
12. Non sunt conditi ante mundum.

§. I.

Angelorum existentia & essentia.

Dari Angelos absoluta Auctoritas est. Quia
ut D. Gregorius M. modò citatus *Angelos & Archan-*

R. P. Mez. g. Theol. Schol. Tom. I.

Archangelos penè omnes sacri eloquii pagina testantur, variis inter se nominibus, ordinibus, officiisque distinctos. Nominibus; nam Michaëlem, Gabrielem, Raphaëlem, S. Scriptura commemorat. Ordinibus; nam ex Apostolo novem Choros, sive Ordines Angelorum colligit idem S. Pater loco inferius referendo. Officiis; licet enim omnes sint *administratorii Spiritus*, Heb. 1. variis tamen in Divini imperii executione functionibus sunt distincti. Alii quippe referuntur *Assistentes* Daniel. 7. Alii ad nuncianda Divina beneficia *Legati* Luc. 1. Alii hominum *Custodes & Rectores*. Matth. 3. Ipsos esse hominibus, totòque proin mundo superiores, discimus ex Epist. ad Heb. c. 2. & Psal. 8. *minuisti cum paulo minus ab Angelis*. Ex 2. Pet. 2. *Angeli virtute & fortitudine cum sint majores*. Ex cultu & adoratione à Sanctis exhibita, ut ab Abrahamo Gen. 8. à Josue c. 5.

2. An istæ spirituales substantiæ omnis corporeæ molis & concretionis essent expertes, dubitasse videntur, aut etiam contrarium sensisse quidam ex antiquis PP. velut Lactant. l. 2. Divin. Inslit. l. 14. Ireneus l. 4. cap. 70. Tertull. l. 3. de veland. Virg. c. 7. & alii. Essè expertes tamen satis apertè ostenditur primò in S. Textu, ubi Angeli crebrò *Spiritus* appellantur, citato primùm c. 1. ad Hebr. *administratorii Spiritus*. Luc. 11. *Assumit alios septem Spiritus, &c.* Apocal. 1. *à septem spiritibus, qui in conspectu Throni ejus sunt*. Atqui S. Scripturæ stylus vocem *Spiritus* capit pro substantia incorporea, ut cum dicitur Joan. 4. *Spiritus est DEVS*. Matth. 27. *emisti Spiritum*. Luc. 24. *Spiritus carnem & ossa non habet*. Secundò abstulit locum dubitandi Concil. Lateranense in cap. *firmiter* hanc doctrinam proponens. *Quòd DEVS simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spirituales & corporales, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex Spiritu & corpore constitutam, &c.* ubi vides naturam spirituales & Angelicam contraponi naturæ mundanæ (hoc est corporeæ) & humanæ, h. e. ex Spiritu & corpore constitutæ. Accedit integra cohors SS. PP. quos vide apud Salmanticenses & alios.

3. Has ipsas spirituales intelligentias contra crassæ mentis sive Atheistas & Sadduceos, sive Atomistas, quorum illi nullos, isti corporeos solum genios è minimis Atomis conflatos, inaspectabilis formæ cum Platonis affirmabant, probat experientia. Cui enim alteri adscribas mirabiles effectus, qui omnem naturæ corporeæ virtutem superant, cum Ægyptiorum Magi incantationibus (quas omni activâ virtute natura destituit) producant ranas? Cum Apollonius Tyaneus è Domitiani Imperatoris, totiusque Aula conspectu momento subducitur? Cum peregrino idiomate loquuntur, pangunt carmina, pandunt secreta, horum omnium antea rudes Energumeni? Cum vel Memnonis statua, vel mensæ Gymnosophistarum, vel Apollinis triptus, vel Pythonissæ venter vaticinè vocalis efficitur? Cum per catoptromantiam rerum remotissimarum imagines pinguntur in speculo? cum Claudia Vestalis navim integram in vado

herentem Zonâ trahit? Sanè isti aliquè immemeri effectus, artèsque præstigatorum haud deteri, quàm spirituali substantiæ, corporis experti, variè tamen corpora temperanti & in corpora imperanti, illa agenti, moventi adhiberi possunt.

Rationem addit S. D. quæst. 50. art. 1. *de perfectionem*, inquit, *Universi pertinet, quod sint aliqua creatura intellectuales*: ne videlicet perfectissimus gradus essendi deesset Universo, oportuit dari quasdam creaturas purè intellectuales, adeoque primæ causæ omnia per intellectum & voluntatem operanti maxime similes. Neque refert, quòd gradus virtus intellectivæ jam reperitur in homine: reperitur quippe modò imperfectò, unde ne in perfectissimo gradu essendi deesset universum, debebat creari Angelum, in quo ille gradus perfectè inveniretur.

Præterea. Si Angelus foret corporeus, essentialis vel ut quòd, vel ut quo. Non ut quòd, nam corpus & materiam intellectivam recipere aliunde suppono. Non etiam, ut quo, nam primò si esset forma corporis, ut animal rationalis, haberet connaturaliter quasdam operationes corporeas & materiales. Sed quæ istas? Secundò. illud corpus esset organum & quantitate præditum: quò pacto igitur multi Dæmones simul quandoque humanum corpus invaderent? momento ab uno in alium locum se transferrent? loca clausa penetrarent? &c.

Sed an non fortè materia spirituales Angeli possit tribui? quæ cum esset solum spirituales quantitate prædita, facile objecta incommoda effugeret? Verùm sicuti spirituales substantia essentialiter est intellectiva; sic substantia materialis essentialiter est non intellectiva; ut in Tract. de DEO diximus: Sicut ergo implicat eandem omnino substantiam esse & non esse intellectivam, esse principium & impediamentum intellectualitatis, ita implicat materiam esse spirituales, esset enim necessest materia immaterialis, corpus incorporeum, quæ jam non esset materia sed forma, quæ omnia portenta Philosophica ratio refugit. Nec minus implicat quantitas spirituales, quàm quantitas inextensa, ut ex Philosophia suppono.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò è S. Scriptura, Angelis ubi vim generativam & periculum concupiscendæ formæ femine: illam Genes. 6. ubi juxta 70. interpretum versionem, *videntes angelus filias hominum, quòd essent pulchre, acciperunt ex iis uxores, & genuerunt Gigantes*. Item verò in 1. Corinth. 11. Ubi Apostolus præcipit *volari mulieres in Ecclesia propter Angelos*. Insuper rebus corporeis torqueri, & ingari dæmones, constat ex 1. Reg. c. 16. Tob. c. 6. idque comprobatur Ecclesiæ praxis. cacodæmones per sacra numismata, Agnos DEI, aquam, herbas benedictas, &c. adeoque per signa corporeæ fugantis; corpori autem in purum spirituales nihil licet.

Respon-

Respondeo. *Per Angelos*, aut ex stylo vulgata, *per filios DEI* intelligi posteritatem Seth, cui progenis sanctitas hanc appellationem conciliavit. Apostolum verò *Angelorum* nomine intelligere Sacerdotes, quos eodem nomine honoravit Malch. cap. 2. Porro, quòd demones torqueantur igne corporeo, Divinà virtute accidit, ignem corporeum, seu Divinæ Justitiæ instrumentum elevando ad producendam in damnatis spiritibus doloriferam & spiritualem qualitatē, ut infra in disput. penult. deducemus. Corporeis verò rebus & signis variè fugantur demones, nam aliquando sunt invocatione quædam Divinæ omnipotentia, quibus positus DEUS suā vir. ut reprimat potestates tenebrarum, aliquando per illa naturalis virtute dissipantur maligni humores, quorum concitatione subinde demon homines vexat: aliàs sunt signa Sanctissimæ Passionis & Redemptionis, quorum intuitum demon expavescit, Deusque ad largiendam majorem gratiam movetur.

7. Obijcies secundò. Concilium Nicænum secundum act. 5. approbat sententiam cujusdam Joannis Episcopi Thessalonice, dicentis: posse Angelos depingi, quia sunt corporei, & apparuerunt hominibus in forma corporea. uti & nonnulli à PP. Angelos appellant corporeos & animalia rationalia.

Respondeo ad autoritatem Concilii, sententiam Episcopi fuisse à Concilio approbatam de pingendis imaginibus Angelorum, non autem causalem: sic enim loquitur Concil. act. 4. *Iconas honoramus Sanctorum, etiam & incorporealium Angelorum; ut homines enim justis apparuerunt.* Porro dictum illius Episcopi Joannis, tum aliorum PP. non incongruè exponi possunt primò, quòd voluerint indicare Angelum non esse purum ætherium, sed potentialitati tanquam materiæ metaphysicæ permixtum. Secundò, quòd Angeli in corporibus assumptis, sibi que per extrinsecam assentiam unitis apparere soleant. Tertiò, quòd sint veræ substantiæ suis qualitatibus exornatæ. Quartò, quòd sint loco corporeo definiti, & in illo moveantur.

8. Obijcies tertiò. Genus sumitur à materia, sicut differentia à forma: sed in Angelis datur genus & differentia: ergo & in iisdem concedenda est materia.

Respondeo primò. Majorem locum habere solammodò in substantiis, quæ constat esse corporeas, non absolute in communi.

Respondeo secundò. Genus sumitur à materia physica, vel metaphysica, quæ nimirum est potentialitas ad esse, concedo, tautum à materia physica, nego. Sed hæc ad Philosophiam.

3. Sequitur ex hucusque dictis Angelos esse ab intrinseco incorruptibiles, & immortales; ac proinde illorum esse non tempore, sed ævo mensurari. Nam carent omni intrinseco principio corruptionis tam remoto & radicali, quod est materia prima passiva, nullius formæ receptione latibilis, quam proximo, quod sunt contrariæ qualitates. Ideo

naturali inclinatione exigunt perpetuari & conservari in DEO, à quo solo in suo esse, & conservari dependent.

§. III.

Locus & tempus creationis Angelorum.

Quæres primò: Quo loco, intra videlicet an¹⁰, extra Empyrei cæli spatia Angeli fuerint conditi?

Respondeo cum S. D. q. 102. a. 4. fuisse conditos in cælo Empyreico, ita probabiliter colligitur ex illo Ezechielis 28. Ubi de primo Angelo sub typo Principis Tyriorum dicitur. *In deliciis paradisi DEI fuisse*; atqui paradisi DEI, in quo DEUS æternas delicias explicat, non est cælum aliquod Sydereum, sed Empyreum: ergo. Et longè clariùs ex illo Christi Luc. 10. *Videbam Satanam sicut fulgur de calo cadentem.* Unde & Strabus à S. D. allegatus, super illud Genes. 1. *In principio creavit DEUS calum & terram*, sic inquit: *Calum non visibile Firmamentum hic appellat, sed Empyreum. i. e. igneum, vel intellectuale, quod non ab ardore, sed a splendore dicitur, quod statim factum Angelis est repletum.*

Opponit Suarez primò: Lucifer II. 14. intro. 1. ducitur affectans sedem in cælo Empyreico. *Ascendam in calum, similis ero Altissimo*, Nondum igitur fuit in cælo. Secundò. Conveniebat, ut homo conderetur, extra paradysum terrestrem, ergo etiam ut Angelus conderetur extra paradysum cælestem.

Respondeo ad primum, per ly *calum* illo loco significari non locum, sed thronum. h. e. dignitatem SS. Trinitatis, quam Lucifer inordinate appetiit, modo inferiùs explicando. Ad 2. accipe disparitatem è D. Th. loc. cit. ad 1. *Calum Empyreum est locus congruus Angelis, quantum ad eorum naturam, & ideo ibi sunt creati*, sed paradysus terrestris erat congruus habitationi humane, quantum ad gratuitum & supernaturale donum incorruptionis: unde ut status incorruptionis magis gratiæ ad scriberetur, quàm naturæ, fuit convenientius, ut homo extra paradysum conderetur.

Quæres secundò. An ante hunc mundum vi-¹², sibilem Angeli fuerint conditi?

Respondeo. Negativè cum communi D. D. & colligitur satis apertè primò ex Concil Lateranensi in citato C. firmiter affirmante. *DEVM simul ab initio temporis utramque de nibilo condidisse naturam &c.* Secundò ex cap. 20. Exodi, ubi dicitur, *DEVS sex diebus facit calum & terram, & mare & omnia, quæ in eis sunt*: sed Angeli sunt intra has mundi partes: ergo & DEUS illos intra sex primos dies condidit.

Neque refert, quòd Moyses historiam creationis pertexens, nullam Angelorum mentionem faciat: principalis quippe intentio ipsius fuit, hujus corporeæ machinæ descriptionem suscipere, quamvis etiam cum dixit, DEUS in principio creavit calum, Angelos, veluti contentum in continente, tacitè subintellexerit.

ARTICULUS II.

De distinctione Angelorum.

SUMMARIUM.

1. Status questionis.
2. De falso omnes specie distinguuntur.
3. Implicat illos solo numero distingui.
4. Disparitas inter Angelos, & animas separatas.
5. Calumnia obiecta depellitur.
6. Immultiplicabilitas numerica Angelorum est ex statu medio inter perfectum & imperfectum.
7. Accidentia spiritualia individuuntur à Subiecto Spiritualis.
8. Exponitur locus D. Thoma & SS. PP.
9. Multitudo Angelorum non excedit numerum omnium individuatorum corporeorum.
10. Excedit numerum specierum corporearum.
11. Item numerum hominum.
12. Exponitur locus Psal. 109. Implebit ruinas.

§. I.

An Angeli sint vel esse possint solo numero distincti?

1. **F**acile in hoc conveniunt DD. inter Angelos dari specificam distinctionem, ita ut saltem Angeli unius hierarchiæ vel ordinis specie distinguantur ab Angelis alterius ordinis aut hierarchiæ; cum enim mundi corporei & visibilis pulchritudinem specierum varietas commendat, non est credibile, eandem nobilissimam partem huius Universi, mundo spirituali, quem Angelicæ hierarchiæ constituunt, denegatam fuisse. Alia est questio, utrum omnes inter se specie de facto distinguantur, aut dentur aliqui, sintve possibiles, qui sub eadem specie infima solo numero sint distincti? ubi affirmativam docet Scotus in 2. dist. 3. q. 7. quem præter ejus Discipulos sequuntur Vasquez, Suarez, alique RR. Negativam tenet S. D. cum suis.
2. **CONCLUSIO.** Omnes Angeli sunt inter se specie distincti: & ne quidem per absolutam potentiam DEI solo numero multiplicari possunt. Ita D. Th. hic a. 4. & q. 57. act. 7. in quest. de Spirit. creat. a. 8. & alibi. Et 1. quidem pars: quod etsi non implicaret, Angelos intra eandem speciem solo numero multiplicari, id tamen de facto non contingere, Probatur hæc ratio. In Angelis cessat finis, quem in numerica multiplicatione natura intendit: ergo Angeli non distinguuntur solo numero. Antecedens probatur. finis numericae multiplicationis est, ut species rerum corruptibilium, quæ in uno non potest, in pluribus individuis conservetur; atque species Angeli, utpote incorruptibilis, in uno individuo conservatur: ergo.
3. Altera pars probatur ex fundamentis metaphysicis. In quibus idem est principium numericum & specificum, illa non possunt numericè multiplicari, quin simul multiplicentur specificè: sed in Angelis idem est principium numericum & specificum: ergo non possunt solo numero multiplicari, quin simul specie multiplicentur. Major patet ex terminis; quia sicut distinctio speci-

fica provenit ex aliquo principio specifico sic numerica ex principio numerico, unde si aliud non sit principium numericum, quam specificum, multiplicatio numerica hoc ipso multiplicatur principium specificum, & consequenter etiam distinctio specifica. Minor probatur. In Angelis tanquam formis per se subsistentibus sine materia, non potest aliud esse principium individuationis, quam ultimus gradus formalis: sed hoc simul est specificum, seu principium distinctionis specificæ: ergo in Angelis idem est principium numericae & specificæ distinctionis.

Ex quo patet disparitas inter distinctionem Angelorum, & animatarum separatarum, quæ tantum sint spirituales, tamen solo numero distinguuntur. Nempe ut S. D. supr. q. 3. a. 2. ad 3. forma, quæ sunt receptibiles in materia, individuuntur per materiam (saltem ut connotatam) illa autem forma, quæ non est receptibilis in materia, sed per se subsistens, ex hoc ipso individuatur, quod non potest recipi in alio. Individuatio namque formæ receptibilis in materia fit cum divisione naturæ tantum entitativa, & materiali, non etiam formali: necesse est, ut habeat principium materiale: ut verò individuatio formæ irreceptibilis in materia fit cum divisione etiam formali, quam forma, hoc ipso, quod sit per se subsistens, se sola prædicare potest ac debet.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò, nostram assertionem nisi in solo fundamento, quod videlicet principium distinctionis numericæ sola sit materia quantitate signata, quod aliter non probatur, quin nudâ Authoritate Aristotelis, cujus authoritas planè nulla est, inquit De Kennis Cap. 4. §. 2.

Respondeo. Immeritò Doctore Angelico impingi, quod nudâ Aristotelis authoritate probet, principium distinctionis numericæ esse solum materiam signatam quantitate: quam enim fuit modestus in veterum authoritate veneranda, tum tubique solius in veritate per rationes profundissimas stabilienda. Rationem habes in probatione conclusionis.

Objicies secundò. Multiplicatio numerica vel repugnet Angelo ex ejus perfectione, vel ex imperfectione. Non ex imperfectione: quia convenit generabilibus & corruptibilibus: non etiam ex perfectione; quia natura Divina ipsamet est communicabilis, quamquam cum identitate numerica propter infinitam perfectionem: ergo alia omnis creatura, quæ non est infinitæ perfectionis, erit communicabilis cum divisione numerica.

Respondeo neque ex sola perfectione, neque ex sola imperfectione repugnare multiplicationem Angelorum numericam. Sed si Angelus comparatur ad Divinam essentiam, oritur ex imperfectione Angeli, quod absque divisione naturæ pluribus suppositis communicari non potest; sin comparatur ad alias substantias creatas, oritur

ex eius perfectione, quod eius essentia utpote tota forma materiae nescia, cum divisione natura pluribus individuis non sit communicabilis.

Objicies tertio. Si numerica multiplicatio deberet haberi per materiam, Angelus non posset habere plures cognitiones solo numero distinctas: consequens est falsum.

Respondeo negando sequelam, ut enim forma substantialis per materiam, ita accidentia individuantur per subjectum, sicque cognitiones Angelicae individuantur a subjecto, non quidem nude considerato, sed prout connotat alias & alias partes temporis Angelici in vicem succedentes, atque ordine quodam suas operationes continet, de quo plura metaphysici.

Objic. quarto. S. Th. Opusc. 16. Cap. 5. oppositum videtur asserere, dicens: *Dato, quod non esset de natura intellectus, quod multiplicaretur, non tamen propter hoc oporteret, quod intellectum multiplicari includeret contradictionem.* Sed eadem est ratio intellectus & Angeli: ergo non erit contradictio, si Angeli sub eadem specie multiplicentur.

Respondeo. D. Thomam illo loco plus non velle, quam malam esse consequentiam Averroistarum, contra quos ibi disputat, quia ex solo defectu naturalis potentiae inferebant, absolute repugnare & implicare multipliciter intellectuum: velut ipse se explicat verbis sequentibus, quod non tamen dicimus propter propositum, sed magis ne hac argumentandi forma ad alia extendatur. Adde, si quando SS. PP. dicunt Angelos esse ejusdem naturae, speciei, vel essentiae; explicandi sunt de specie subalterna, vel de essentia generice sumpta & composita naturae corporeae, non autem de specie infima.

§. III.

Multitudo Angelorum.

¶ Ceterum Angelorum numerum definiendi nullum est fundamentum: maximam tamen eorum multitudinem indicat S. Scriptura *Daniel. 7.* & *Apoc. 5.* ubi Angelorum DEO ministrantium numerus vocatur *milliamillium*. Restat solummodo dubium, primò an illorum multitudo excedat numerum omnium individuorum? Secundò an omnium saltem specierum sublunarium? Tertio an omnium hominum? Primum non videtur asserendum, quis enim sibi persuadeat, plures esse Angelos, quam grana arenae maris, tritici, milii &c. nec appareat alicujus momenti ratio, quae tantam multitudinem probet.

Ad 2. tamen & 3. quæsitum Respondeo affirmative, & quòd numerus Angelorum excedat omnem multitudinem creaturarum specierum, congruentiam dat S. D. Quòd aliqua pars præcipua universi ac principaliter intenta est nobilior in modo & gradu essendi, tantò majorem solet habere excessum super alias vel in magnitudine, vel in multitudine: etenim corpora caelestia ceu incorruptibilia adeoque in modo essendi sublunariibus nobiliora, eadem in magnitudine incomparabiliter excedunt: quia etiam homo brutis omnibus in gradu essendi & vivendi præstat, ideo plura sunt individua hominum, quam species omnium bru-

torum. Sed Angelus in gradu essendi excedit omnes creaturas: ergo etiam omnes illarum species, cum magnitudine non possit (utpote ex parte quantitatis continuæ) multitudine excedit. Adde videri inconueniens & indecorum pulchritudini hujus universi, ut minor sit numerus specierum perfectissimarum, quam infimarum: cum itaque Angeli inter se specie distinguantur, erit major illorum numerus, quam omnium specierum aliarum.

Dixi notanter in probatione: *quòd aliqua pars Universi præcipua, & principaliter intenta est nobilior in modo & gradu essendi*, ne occurreres, hinc sequi, quòd in rerum natura plus auri debeat esse, quam ferri, plures aut majores lapides pretiosi, quam vulgares; quis enim dubitet, aurum & lapides pretiosos nobiliores esse, quam ferrum, &c. Non inquam, hoc sequitur, quia metalla & lapides pretiosi non sunt partes præcipuae Universi principaliter intentæ, nec sibi peculiarem gradum, modumve essendi vendicant: ut calum, homo, Angeli.

Quod etiam omnium hominum numerum excedant, colligitur ex Evangelica parabola ovis perditæ: ubi aliqui SS. PP. per nonaginta novem oves totam Angelorum multitudinem; per centesimam verò solam humanam naturæ speciem intelligunt, idque non obscure innunt, longè majorem esse Angelorum numerum, quam omnium hominum. Deinde juxta communem PP. & Theologorum cuilibet hominum suis proprius Angelus in custodiam deputatur ex infima hierarchia, imò plerisque ex infimo ordine Angelorum. Cum igitur plures hierarchiæ, ordinisque supersint, necesse est Angelicam multitudinem supra humanam pene innumerabiliter excrecere.

Oppones tamen. Decima pars hominum est in tanto numero, in quanto pars tertia Angelorum: ergo major est numerus hominum, quam Angelorum. Antecedens probatur. Homines salvandi vix sunt decima; imò centesima pars hominum, juxta illud: *multi vocati, pauci verò electi*. Sed homines salvandi adæquant tertiam partem Angelorum; tot enim salvabuntur ex hominibus, quot ceciderunt ex Angelis, prout insinuat D. Bernardus in *Cant. Serm. 68.* convenienter ad illud *Psal. 109. implebit ruinas*: Sed tertia pars Angelorum cecidit: ita quippe videtur affirmari *Apoc. c. 14. n. 4.* cum dicitur, *Draconis (Luciferi) cauda traxisse tertiam partem stellarum, h. e. Angelorum.*

Respondeo negando antecedens, & minorem probationis. Locus *Psalmi* minimè facit in contrarium, ut enim taceam, quòd *implere ruinas faciet ruinas, & stragem multorum*: Locus ille, quantumvis de Angelorum lapsorum reparanda sede deberet intelligi, tamen non esset intelligendus de implendis ruinis juxta arithmeticae commensurationem numeri ad numerum, sed de elevatione hominis in beatitudinem supernaturalem, à qua rebelles Angeli exciderant. Ad alterum quoque locum ex *Apoc. desumptum* Respondeo, *Draconis nomine* verius & communiùs intelligi *Anti-Christum*, qui tertiam partem h. e. ingentem numerum etiam Principum & eximiorum in-

Ecclesia virorum post se trahet: sepe enim numerus definitus in S. Scriptura sumitur pro indefinito. Unde tamen locum istum de Angelorum ruina explices, tamen tertiae partis

nomine, non tam determinata quantitas, quam ingens quaedam & indefinita multitudo esse accipienda.

DISPUTATIO XXVIII.

DE

Angelis comparatis ad corpora.

Ad q. 51. & seq.

Angelus dupliciter comparari potest ad corpus, vel primò ut illud sibi, secundo ut se corpori applicet. primum fit per corporum assumptionem, alterum per existentiam in loco, aut motum ex loco in locum. Nunc ad primi considerationem procedendum.

ARTICULUS I.

Quomodo Angeli assumant corpora?

SUMMARI A.

1. Angeli sepius apparent per immutationem phantasiae.
2. Etiam vere assumunt corpora.
3. Condiciones ad assumptionem requisita.
4. Utuntur potissimum aëre & exhalationibus.
5. Assumunt plerumque corpora humana figura.
6. Idque virtute propria.
7. Anima separata virtute propria non assumit corpus.
8. Angeli in corporibus assumptis non exercent opera vite.
9. Non possunt physicam formam educere è subiecto.
10. Lucem tamen probabiliter produciunt.
11. Quomodo magi Egyptii potuerint convertere virgas in serpentes, & aquam in sanguinem?
12. Magica metamorphoses quomodo contingant?
13. An uni demonum potestas supra alterum?
14. Nil immediate, bene tamen mediate aliquid potest demon in animas viventium.
15. Nequit demon ad vivos reducere animas.
16. Magna Angelorum potestas in corpora hominum.

§. I.

Asseritur & exponitur modus assumendi corpora.

1. **C**ertum est primò, Angelos tam bonos, quam malos sepius apparere hominibus per solam immutationem vel phantasiae & sensuum internorum, vel etiam externorum. Ita quippe Angelus S. Josepho in somnis, ita tribus Magis apparuit. Ita Dæmon sepe numero strigibus & sagis illudit.
2. Nihilominus certum est secundo, Angelos aliquando vere aliquod corpus assumere, & sub visibili specie hominibus apparere, colloqui &c. Ita factum veteris, tum novi testamenti historia testatur. Nam apparitio, quæ Angeli Abrahamo, Lotho, Jacobo, Tobia, aliisque apparuerunt, de imaginaria visione explicari nequeunt, partim, quia verba Sac. Script. detorquebantur in sensum

improprium, partim, quòd, ut loquitur S. D. illud, quod imaginaria visione videtur, est in sola imaginatione videntis, unde non videtur indifferenter ab omnibus, sed Angeli, qui Abrahamo apparuerunt, videbantur à tota ejus familia, & qui Lotho apparuerunt, ab omnibus Sodomitis, &c.

Rursus, quòd dæmon Evæ in paradiso, quòd Angelus Gabriel Beatissimæ Virgini, quòd Angelus Christo sanguinem sudanti apparuerit, quòd diabolus eundem tentans in templi pinaculum & montem excelsum transfulerit, de corporea, &c. visibili apparitione est accipiendum, tum ob prædictam verborum proprietatem, tum quòd dæmoni ad immutandam Christi Domini, vel Evæ in statu innocentie degentis phantasia nullus potuerit esse accessus.

Quæritur ergo, quot & quænam sint conditiones ad corporum assumptionem requisita?

Respondeo, esse tres 1. ut Angelus unius corpori 2. seu motori mobili. 3. ut in assumpto corpore vel suas, vel superioris personæ intelligibiles proprietates repræsentet. Ita S. D. hic q. 51. ubi simul habes quatuor causarum genera ad corporum assumptionem concurrentia. Nam causa efficiens est Angelus motor, finalis est repræsentatio proprietatum, materialis est corpus mobile, formalis unio ordinata ad repræsentationem proprietatum. Nunc singulæ conditiones probantur: assumere est ad se sumere, quod nequit intelligi absque aliqua unione, & hæc prima conditio. Porrò aliud genus unionis inter Angelum & corpus dari non potest, quàm motoris ad mobile: aut enim esset unio physice compositionis inter materiam & formam; & hæc esse non potest, cum ex dictis constet, Angelum non esse corporis formam substantialem, multò minus accidentalem: aut esset unio hypostatice, ut ex utroque fieret unum suppositum: sed & hæc in creatura implicare docent communis Theologi in Tract. de Incarnat. ergo remanet unio motoris ad mobile, quia Angelus assumendo corpus, illud format, movet & applicat ad diversas operationes.